

САНІТАРНИЙ СТАН ГІРКОКАШТАНА КІНСЬКОГО В ПАРКАХ СЕЛИЩА ДОКУЧАЄВСЬКЕ

Волохова Є.М., гр. 206-22м-01

Науковий керівник – канд. с.-г. наук, **І.М. Швиденко**
Державний біотехнологічний університет

Зелені насадження міст відіграють важливу роль. Листя дерев поглинає вуглекислий газ, виділяє кисень, очищує повітря від пилу та викидів, які надходять від промислових об'єктів і транспортних засобів [2]. Одним із видів деревних рослин, який використовується в озелененні Харківщини є гіркокаштан звичайний. Цей вид широко культивується в Україні як красиве декоративне дерево.

Метою досліджень було оцінити санітарний стан гіркокаштана кінського та чинники його погіршення у парках селища Докучаєвське.

Дослідження проводили в алейних посадках гіркокаштана звичайного в парку Ветеранів та в трьох біогрупах дендропарка ім. Б.Ф. Остапенка Державного біотехнологічного університету. Всього обстежено 265 дерев гіркокаштана звичайного на 5 облікових пунктах.

Стосовно кожного дерева оцінено категорію санітарного стану, бал дефоліації, поширеність сухих гілок, наявність водяних пагонів, механічних пошкоджень, ураження шкідниками листя та наявність плодкових тіл дереворуйнівних грибів. Санітарний стан дерев оцінювали згідно із «Санітарними правилами в лісах України» [4]. Дефоліацію оцінювали окомірно з точністю до 5 %, а потім розподіляли за класами: клас 0 – непошкоджені (до 10 %); клас 1 – слабко пошкоджені (11–25 %); клас 2 – помірно пошкоджені (26–60 %); клас 3 – сильно пошкоджені (понад 60 %); клас 4 – загиблі дерева. Частку сухих гілок у кроні оцінювали окомірно у відсотках, а потім переводили на бали: відсутні – 0 балів; до 10 % – 1 бал; 11–50 % – 2 бала; 51–75 % – 3 бала; понад 75 % – 4 бала [1].

Аналіз даних свідчить, що на алеях до університету та всередині парку Ветеранів переважали дерева з II категорією санітарного стану «ослаблені». В той час, в біогрупах всередині дендропарку переважали дерева з III категорією санітарного стану «дуже ослаблені».

В облікових пунктах парку Ветеранів інтенсивність дефоліації становила від 26% до 60 %, а в біогрупах всередині дендропарку була більше 60 %. В першому випадку насадження належали до 2 класу – помірно пошкоджені, а в другому до 3 класу – сильно пошкоджені.

Показник наявності сухих гілок в кронах гіркокаштанів звичайних в біогрупах дендропарку ім. Б.Ф. Остапенка був вищим і дорівнював 2 бали, в той же час в алейних посадках парку Ветеранів він становив 1 бал. Це пов'язано з проведенням санітарної обрізки дерев в алеях парку Ветеранів.

Кількість дерев з наявністю водяних пагонів була найбільшою на алеї вздовж дороги до університету, ніж в інших облікових пунктах. Це пов'язано з пробудженням сплячих бруньок після проведення санітарної обрізки дерев гіркокаштана звичайного.

Листя гіркокаштана звичайного в усіх насадженнях були масово пошкодженні каштановою мінуючою міллю або каштановим мінером (*Cameraria ohridella* Deschka and Dimic, 1986). Пошкодження каштановим мінером мезофілу листків гіркокаштана звичайного призводить до зменшення поверхні фотосинтезу, передчасного пожовтіння і опадання листя, ослаблення дерев, і втрати декоративності гіркокаштана звичайного [3].

Плодові тіла дереворуйнівних грибів, зокрема трутовика лускатого (*Cerioporus squamosus*: (Polyporaceae) були виявлені поодинокі на висихаючих і загиблих деревах у дендропарку ім. Б.Ф. Остапенка.

Таким чином, санітарний стан гіркокаштана звичайного в біогрупах дендропарку ім. Б.Ф. Остапенка був гіршим, ніж в алейних посадках парку Ветеранів. Щорічне пошкодження листя гіркокаштана звичайного каштановою мінуючою міллю призводить до погіршення санітарного стану дерев і зменшення використання цієї деревної породи в озелененні парків і населених місць.

Література

1. Методичні вказівки з нагляду, обліку та прогнозування поширення шкідників і хвороб лісу для рівнинної частини України / укладач В. Л. Мешкова. Харків: ТОВ Планета-Прінт, 2020. 92 с.

2. Мешкова В. Л. Моніторинг біотичних чинників ослаблення дерев в урбоценозах. Колесніковські читання. Присвячено пам'яті О. І. Колеснікова: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 25 листопада 2020 р.). Харків. ХНУМГ, 2020. С. 46–48.

3. Мешкова В. Л. Мікуліна І. М. Поширеність каштанового мінера (*Cameraria ohridella* Deschka and Dimic, 1986: Lepidoptera: Gracillariidae) у зелених насадженнях Харківщини. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія «Ентомологія та фітопатологія». Харків, 2009. №8. С. 105 – 109.

4. Санітарні правила в лісах України: Затв. Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства від 26.10.2016 № 756. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-95-п> (дата звернення 14.07.2023).